

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDIC SATÍRIC

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS REQUELLOTS CADA SEMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya

Números atassats 20 cèntims

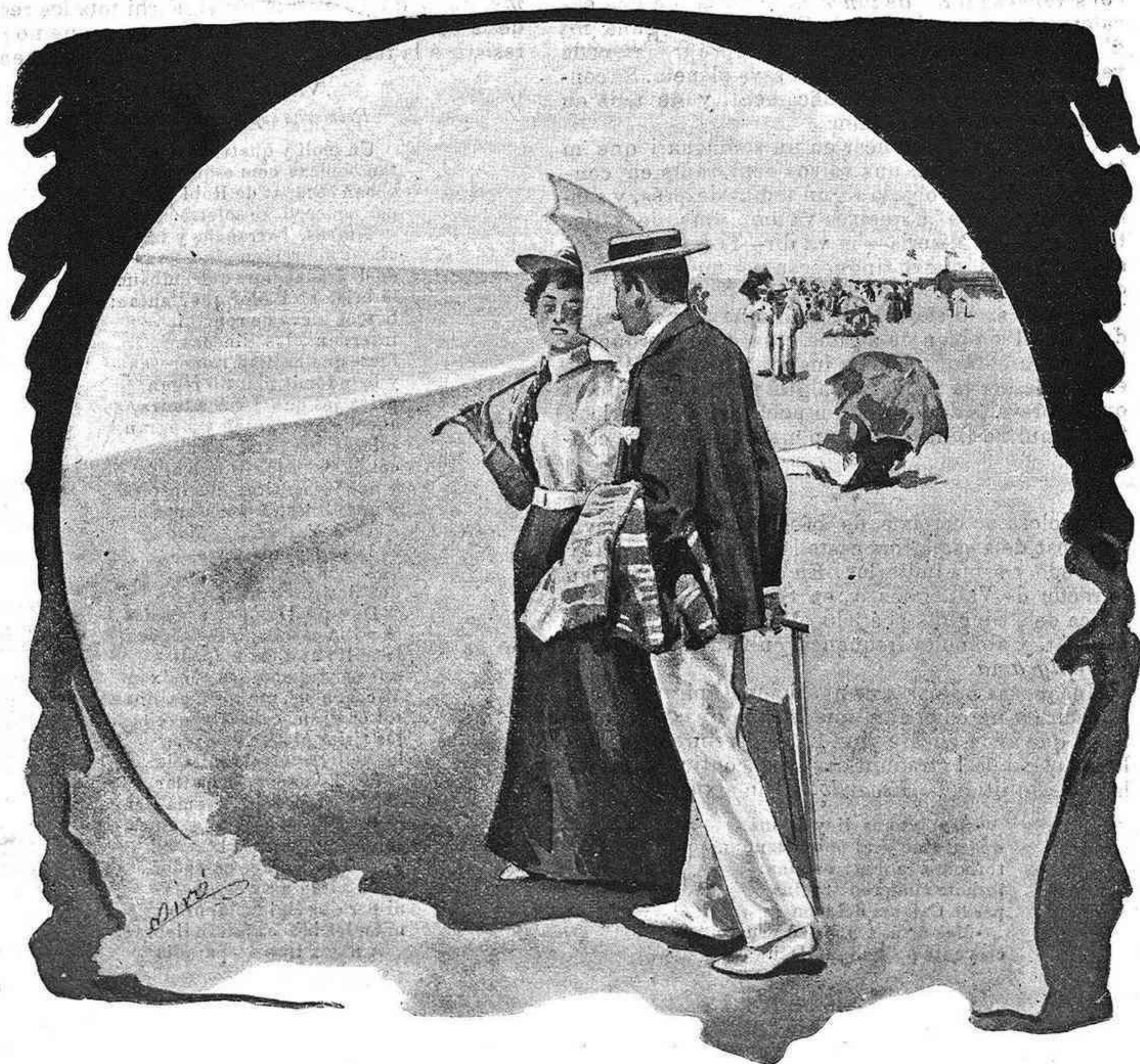
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA. RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 29
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas.
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

PLATJAS DE MODA

—¿Demá ja vols marxar? Si 'l termómetro encare marca 30! ...
—No hi fa res: la bossa marca zero.

CRONICA

JOSEPH M.ª CODOLOSA

L' altre dia varen enterrarlo. Alguns, poch, amichs de aquells que no giran la cara a la miseria per lletja que siga van acudir a un miserable pis del carrer de la Cadena, ahont estava rellogat, pagant cinch pessetas al mes, quan las tenia, y allí varen trobarlo extés sobre d' un catre, cubert ab un blanch llenzol. Avants de morir havia expressat la basarda que li feya 'l pensar que l' enterrarian de nit, en lo furgó dels pobres... y 'ls amichs aquells a qui 'm refereixo, algún d' ells pobre com lo mateix difunt, cuydaren d' evitarli aquest *disgust póstum*. Disposarenli un enterro modest y li facilitaren un ninxo del cementiri vell, ahont mesclat ab altres difunts a's quals en vida ni menos conegué, trobará 'l pobre poeta son etern descans.

Fa mes de trenta anys que vaig conèixer a n' en Codolosa. Havia estudiat al Seminari, quan a casa seva encare hi havia alguns cabals. Al cursar Retòrica y Poética, topá ab las ratllas curtas y s' hi quedá enredat com un peix en las mallas del art. Prou havia de saberho que en aquest país els versos no donan per viure... pero, y 'l gust de ferlos ¿no val mes que totas las satisfaccions?

Al pendre a la Poesia per amiga, prengué per muller a la Miseria. Y aquesta última sobre tot li sigué tan fidel y tan constant que no l' abandoná en tots los dias de la seva vida.

Passaren anys, y de llarch en llarch el veyá, uns cops venent llibres *de lance* en lo portal de una escaleta, altrás vegadas per la Rambla, en alguna nit d' estreno al Teatro Romea... y sempre tronat cada vegada y plé de apuros. Era la seva planeta. Se consolava xuclant la pipa filosóficament, y de tant en tant dihent mal del pròxim.

Una vegada va publicar en un senmanari que 'm tenia posada la proa uns versos denigrants en contra meva. Vaig trobarlo algún temps després, y sense esperar a que 'm queixés va omplirme de satisfaccions.—La Miseria—'m va dir—fa fer certas cosas als homes, que si tinguessen per menjar, cregas que no las farían.

Pensant en lo símbol del sach, que no pot tenirse dret sino l' omplan de alguna cosa, vaig perdonarlo. No era ell qui m' havia insultat: era la Miseria explotada per la maldat de algún plagiari rancuniós que 's prevalia de veure'l tan pobre per obligarlo a ferir a qui no li havia fet cap mal, sino tot lo contrari.

**

Codolosa no careixia de base literaria. S' havia empapat dels escriptors castellans com Góngora y Quevedo y sabia imitarlos. En catalá era 'l seu Deu lo rector de Vallfogona y en Serafi Pitarra, de l' época dels Singlots poétichs. Manejava la rima ab facilitat, y ab molta freqüencia cultivava la *lletreta* y l' *epígrama*.

Una de sas primeras composicions epigramáticas la dedicá a un company, que tenia un nas fenomenal y que avuy encare viu. La va escriure en castellá, y al catalá la traduhí després, continuantla en la colecció titulada: *Escardots*. Diu aixís:

«Seguint una lley divina
que al rich y al pobre confón,
tothom a la mort camina:
tothom una creu tragina
per lo Calvari del mon.

«Mes a tú, segons se veu,
creyente poch digne Deu

una creu no 't va dar pas,
pro va donarte un nas
que pesa més que una creu.»

En lo volum *Escardots* s' hi troban moltes de las genialitats de 'n Codolosa. Modelo de desenfado y de facilitat es l' advertencia que dirigeix al lector:

«Lector, escolta si vols
y si no vols, tú mateix,
per cosa tan poca 't juro
que tú y jo no renyirém.

Jo só un pobre, un infelís,
aixó a la llegua 's coneix;
pobre, perque estich tronat,
infelís, perque ho vol Deu.»

Y aixís va continuant dihent que s' ha decidit a escriure alguns *disbarats*

Formantne d' ells un tomet
per veure si algú me l compra
qu' es cosa que jo no crech:
els tontos passen molt alts
ningú té llana al clatell.»

Pero si no li compran tant se n' hi endona.

«Me pagan la tinta, 'm pagan
tiratje, imprenta y paper,
si vench exemplars, hi guanyo,
si no 'n vench guanyo també,
que a quatre quartos la lliura
sempre 'ls tinch venuts a pes.
Com que la gloria per mí
no té aplausos ni lloers,
res hi fá que ab ks meus versos
hi emboliquin fasolets.»

A pesar de tot, quan escribia en serio, trobava notas molt sinceras. En una obra que comensá a publicar ab lo títol de *Memorias de un pobre home*, en la qual pretenia consignarhi tots los recorts de la seva vida, s' hi llegeix un romans que no puch resistir a la tentació de reproduhirlo íntegrament.

VALLDOREIG

Primeras espurnas poéticas

Un molí y quatre masías
tan bonicas com esquerpas
s' han escapat de Rubí
per poder viure soletas.

Timbas, barranchs y turons
ahont hi creixen ginesteras
de dauradas flors que embauman
la brisa ab l' olor que llensan;
boscós plens de romaní,
interminables pinedas,
fonts que brollan rumorosas
y l' indómit plantiu regan,
paisatjes que 'l cor admira,
aucells que cantan y alegran,
soletat que pau retorna
cel que al esperit eleva,
y una immensitat que inspira
y una llibertat que alenta....

Aixó es Valldoreig, aixó
es la benaurada terra
que mon cor enc re anyora,
que desitjo torná a veure

De aquellas quatre masías
la milló es a ca 'n Doménech,
la milló es a ca 'n Jordi
que per tal nom las coneixen.
Vacas, bous, moltos, gallinas....
tot en gran, cabras y ovellas....
las sitjas plenas de gra,
los sellers vessant mistela....

Res hi manca, bona llar
ahont sempre s' hi crema llenya,
cara alegre en los seus amos,
tou lo llit, grassa la teca....

Y si un hom es cassador,
no li faltan may escopetas
ni perdius en la planuria
ni en los boscós faltan llebras.

A n' eix tros de paradís

SOL D' AGOST

¡Ell, sempre fent de las sevas!

me portá la parentela
perque la mort no vejés
de una germaneta meva,
que á quinze anys agonitzava
com agonisa l' aucella
que anyora 'l niu que ha deixat
y en gabia viu presonera.»

***

En los seus últims anys, en Codolosa no escribía per ell, sino per altres. Firmava sos versos qui 'ls hi pagava... y se 'ls venia per una miseria. Fins me diuen que un autor dramátich li deu algunas de sas produccions mes aplaudidas. Lo qu' es cert es que alguns que volent passar plassa d' escriptors, envían als semanaris festius, acudían á provehirse á n' en Codolosa.

Quan alguna vegada 's descobria algun de aqueixos gatuperis, naturalment, la direcció del semanari 's decidia á no admetre mes versos de tal manera adquirits.

—Ara sí qu' estich ben fresch—deya en Codolosa—'m quedava aquest últim *modus vivendi* y hasta aixó se 'm *quita*.

Per tal motiu pot dirse, que mort en Codolosa, han mort un grapat d' escriptors, que firmavan els seus versos.

***

De las molts anécdotes que podria contar respecte al desventurat poeta, n' elegeixo una, ab la qual posaré fi á las presents ratllas.

Va estrenarse al Tívoli una obra seva titulada *Lo bram del ruch*, parodia del drama *Lo timbal del Bruch*. Com en lo curs de la representació degué sentirse un bram, el mateix Codolosa va cuidar-se de contractar á un vagamundo francès que li deyan de motiu en Gambetta, 'l qual era una especialitat en imitar la *mosca*, 'l *burinot*, la *serra* y sobre tot l' *ase*. Per fer lo bram cobrava 40 rals per representació. La veritat es que 'l feya admirablement.

Un vespre, á l' hora que havia de bramar, s' estava al café, jugant, mitj borrarxo, y per sortir del pas el sustituhí 'l *traspunte*, que ho feu tant bé com el mateix Gambetta. Naturalment, á n' aquest el despediren punt en blanch, quedantli á deure l' empresa una funció.

¿Y saben qué va fer el bútxara del francès? Citar á n' en Codolosa, reclamantli 'ls 40 rals. Lo judici sigué una broma continua, sobre tot quan en Gambetta hagué de declarar que 'ls 40 rals que reclamava era per haver fet el burro en una comedia del demanat.

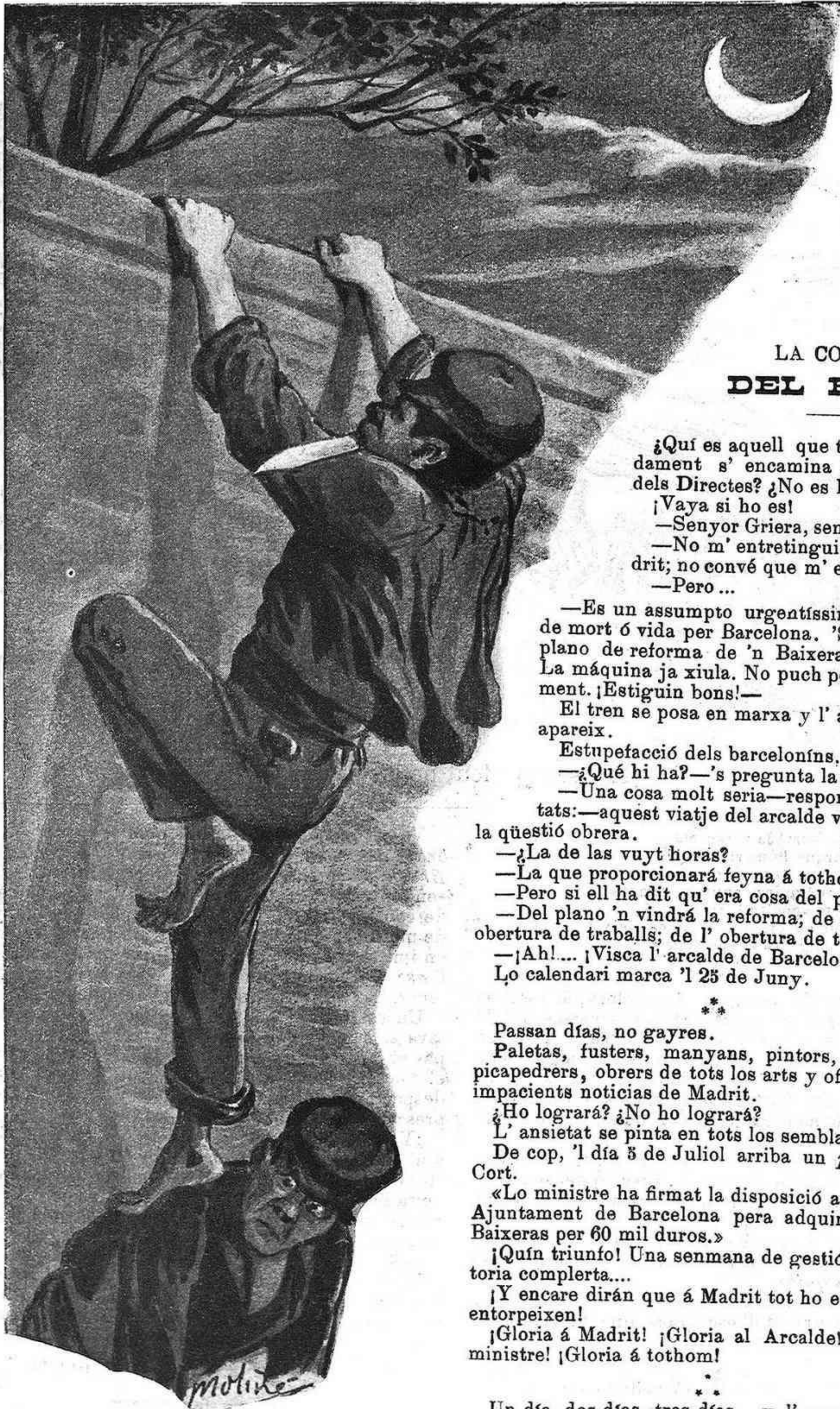
—Senyors—va respondre en Codolosa,—aquest subjecte está equivocat: l' empresa es qui va contractarlo... en quan á mí ¿cóm volen que dongui dos duros al ruch de la meva comedia, quan jo que 'n soch l' autor no guanyo mes que 30 rals?

P. DEL O.

—*—

SEGURETAT BARCELONINA

LA COMEDIA
DEL PLANO

¿Qui es aquell que tan precipitadament s'encamina á la estació dels Directes? ¿No es l'arcalde?

¡Vaya si ho es!

—Senyor Griera, senyor Griera!..

—No m'entretinguin, vaig á Madrid; no convé que m'escapi'l tren.

—Pero ...

—Es un assumpto urgentíssim, un negoci de mort ó vida per Barcelona. 'S tracta del plano de reforma de 'n Baixeras. ¿Veuen? La máquina ja xiula. No puch perdre un moment. ¡Estiguin bons!—

El tren se posa en marxa y l'arcalde desapareix.

Estupefacció dels barceloníns.

—¿Qué hi ha?—s pregunta la gent.

—Una cosa molt seria—responen los iniciats:—aquest viatge del arcalde va á resoldre la qüestió obrera.

—¿La de las vuyt horas?

—La que proporcionarà feyna á tothom.

—Pero si ell ha dit qu'era cosa del plano!

—Del plano 'n vindrá la reforma; de la reforma l'obertura de treball; de l'obertura de treball....

—¡Ah!... ¡Visca l'arcalde de Barcelona!—

Lo calendari marca 'l 25 de Juny.

**

Passan días, no gayres.

Paletas, fusters, manyans, pintors, guixayres, picapedrers, obrers de tots los arts y oficis esperan impacients noticias de Madrid.

¿Ho lograrán? ¿No ho lograrán?

L'ansietat se pinta en tots los semblants.

De cop, 'l día 3 de Juliol arriba un *parte* de la Cort.

«Lo ministre ha firmat la disposició autorisant al Ajuntament de Barcelona pera adquirir lo plano Baixeras per 60 mil duros.»

¡Quín triunfo! Una senmana de gestions, y victoria completa....

¡Y encare dirán que á Madrid tot ho entretenen y entorpeixen!

¡Gloria á Madrid! ¡Gloria al Arcalde! ¡Gloria al ministre! ¡Gloria á tothom!

**

Un día, dos días, tres días.... y l'arcalde no vé! ¿Qué haurá passat?... La capital te jugadas tan tray-

Visitadors de la secció d' Ensanxe.

doras!... Lo telégrafo transmet tantas mentidas!...
 ¡Quí sab si á última hora, després dels colossals esforços del nostre heróych arcalde, se 'n haurá anat tot á rodar!...

Pero, no... ¡Ha xiulat una locomotora! La locomotora que va emportársel... ¡Ja es aquí! ¡Ja es aquí!

—Salut al noble poble de Barcelona.

LO QUE PENSA 'L GOS

—¿Es veritat, senyor arcalde?
 —¿No vareu llegir el *parte* d' aquest día?
 —Ay! Després de las butllofas de las pissarras, estém tan escamats en materia de *partes*!
 —Donchs es cert, segur, definitivament resolt: Barcelona compra 'l plano Baixeras per 60 mil duros. ¡El porvenir nostre... y 'l plano també!—

Aplausos, vivas, abressadas, petons.
 En l' andén mateix s' inicia una suscripció pera regalar al arcalde, en senyal de gratitut, un'esquirol de plata daurada.

¡L' esquirol, símbol de l' activitat! ¿Quin obsequi mes merescut que aquest?
 Tot aixó succeheix el día 11 de Juliol.

*
 *

Dos días després, á casa la Ciutat.
 Lo saló de sessions ofereix l' aspecte de las diadas gloriosas.

Se tracta de celebrar l' apoteosis del arcalde y s' ha acordat previament que l' acte sigui solemne y calurós.

Se presenta l' ilustre viatjer y 'ls concejals li diu hen tot lo més bonich que 'ls vé á la boca.

—¡Honor al gran patrici! ¡Visca 'l pare dels obrers! ¡Gloria al Colón de la reforma!

L' arcalde, «visiblement emocionat,» pren la paraula.

—Senyors...

(Aplausos.)

—Senyors; no sé si mereixo...

—¡Sí, sí! ¡Tot s' ho mereix! ¡Encare 'ns quedém curts! (Mes aplausos.)

—La victoria que Barcelona acaba de obtenir á Madrid té tan extraordinaria importancia, que...—

Los aplausos ofegan la veu del orador.—¡Bravo! ¡Molt bé! ¡Aixó son arcaldes!...—

En fi, entre picaments de mans y vivas y hurras, l' home explica l' adquisició del plano, y entussiasma al auditori ab las conseqüencias que 'n treu.

Per la miseria de 60 mil duros, l' Ajuntament ha comprat el dret de reformar la ciutat. Los treballs comensarán immediatament; es necessari que aquestas massas d' obrers que avuy están en vaga trobin feyna desseguida. Hi haurá ocupació per tothom, la crissis del proletariat quedarà conjurada, y Barcelona tornarà á ser lo camp inmens de treball y activitat que ha sigut sempre.

Al sentirlo, los ulls espurnejan, las bocas se baidan en éxtassis deliciós.

¡Quín home! ¡Quín dentista! ¡Quín geni!

*
 *

25 d' Agost.

—¿Qué fem, senyor Griera? Desde que vam adquirir el plano ja han passat molts días.

—Si aixís com es crúa fos cuyta... l' ase 'm flich si 'ls la portava!

—¡Oh!... No tot consisteix en tenir el plano. Las dificultats de la reforma son inmensas. Hi ha que remoure grans obstacles, lligar voluntats, arbitrar medis... ¡Es qüestió de molt temps encare!

—¿Per qué, donchs, tanta pressa en comprar el plano dels 60 mil duros?

UNA APRENENTA

—No hi puch fer més: jo vinga pintarhi pins... y al quadro vinga sortirm'hi cols.

L' arcalde arronsa las espatllas y continúa fent el pagés.

Los que volían regalarli un esquiol de plata daurada diu que han cambiat de pensament.

Ara s' inclinan á regalarli una formiga de ferro colat.

A. MAROH.

LLUNY DE TÚ

T' ausencia m' ha deixat, dona estimada, esmaperdut, capbaix y macilent.
 Ma vida era la vida que tú m' davas y teninte á tú lluny ré m' dona pler.
 Tinch els ulls apagats perque 'ls hi falta la llum stiau de tos ullets de cel;
 mos llabis sens color, als teus anyoran; mon ànima s' escapa y va ahont tú ets;
 la meva carn es torna freda y flonja no sentint de ta carn l' ardorós frech, y lluny de tú, ma vida, tot em sembla sens color, sens perfúm, de gust groller, veyent las flors collortas y marcidas, veyent d' un gris boyrós y trist el cel, la música semblantme de tons aspres y aburrintme d' anar ab mí mateix.
 ¡Retorna prest, perque sens tú, la vida sento que fuig de mí! ¡Retorna prest, y, sabentlo fingir ó ab tota l' ànima, dónam d' amor un bes igual al que vas ferme al despedirte, llarch, apretat, inmens!
 Torna el color á mos engroguits llabis tocantlos ab els teus, rojos y ardents;

fes recobrá la vida á mas miradas deixantlas enfonzar en tos ulls bells; estreny de nou mon coll, ab els teus brassos dant á ma sançh lo foch qu' avuy no té; porta á mos nervis sa energia antiga abrasantme ab lascivias de ta pell, y tórnam al esclat del goig de viure que sense tú m' aymada vaig perdent.

Torna depressa, vida, perque puga viure de nou cap-alt ab seny seré, plena de dols goig l' ànima, ab l' alegria al cor y els ulls conténts!

PAU FOLLÍAS.

LA CAPA Y LA POESÍA

O bé la Poesía y la Capa, com vulguin, per aixó no renyirém, perque l' ordre dels factors no altera 'l producte.

De moment sembla que no lliguin aquestas dos entitats; no obstant son tan íntimas, tenen tanta relació entre sí, que l' una va sempre á la saga de l' altra.

Aquí van algunas probas.

Fa temps que la poesia va de *capa caida*; las musas s' han retirat avergonyidas donantse de baixa del ofici, al veure que hi perdían los diners y la salut. Los poetas mes ó menos auténtichs las han rebregat de tal manera, que pobretas han quedat fetas uns pellingos. El mal vé de lluny; fa prop d' un sigle y mitj, que Moratín (*papá Nicolau*) explicava als seus contemporanis que las «musas, esto es, siete de las nueve, porque Caliope y Clio estaban ya á componer...» Aquell adob va durar poch temps, y mitj esllorigadas, Caliope y Clio s' han associat ab Erato, guanyantse la vida torrant castanyas á la porta del Olimpo.

Melpómene, ab la careta trágica calada, y empuyant una canya en compte del ceptre, va errant pel mon, venent romansos y predicant l' Anti Christ.

Apolo, de rigurós inc guit, corria días enrera pels carers del Ensanche ab un sach al coll y cullint papers; sembla que s' hi guanya la vida, perque cada dia ompla 'l sach sols ab los qu' embrutan los vates anónims que sufren silenciosament de *ver-sarrea*.

Fora Apolo, com si diguessim lo pessa de la casa, lo Parnás quedá desert com el Consistori en dia de sessió de primera convocatoria. En el local hi fan forrolla las altrás fillas de Zeus, explotant una gran fábrica de monjetas cuytas privilegiada (S. G. D. G.) proveedora de Sas Magestats Mitológicas.

Sense Mussas la poesia es impossible.

Aixó que á primera vista sembla un axioma es no mes un càlcul dels sabis d' Academies y Ateneos que veyent tanta ruina s' esgargamellan contantnos que la poesia *tiende á desaparacer*.

Y tenen rahó; lo mateix li passa á la capa; las brillants notas obtingudas en indumentaria, han perdut son brill y s' han tornat de color de catxumbo. Sa antigua historia que s' remonta á una dotzena y mitja de sigles, está en las últimas extremituts de l' agonía, degut sens dupte á la competencia escandalosa de pardessus, karrichs y mac-ferlands. Vaja, que com la poesia la capa *tiende á desaparacer*.

Si la poesia s' obté en lo calor de l' inspiració ¿per qué la capa no ha de ser un vehícul de la poesia, essent com es un modest calorífero?

Aixís ho devían entendre nostres poetas clásichs, perque la majoria usavan capa. Entre 'ls contemporanis (segons un sabi bibliógrafa) l' insigne Zorrilla en un retrato de trenta anys enrera está tan simpátich ab la capa terciada que sols li falta la gui-

OBERTURA DE LA CASSA

—¿Una cosa que vola?... ¡Foch!

tarra y enjegá l' ¡¡Aaaay!! kilométrich arrancantse per peteneras.

Aixó sí, hi han poetaires que per contrarrestar la forsa dels consonants poeta y pesseta, may s' han gastat un cuarto ab tan útil abrich y prefereixen ampararse en la *capa de l' amistat*.

Diu lo refran que la *capa todo lo tapa*: la poesia també tapa ó sino endavinin qu' hi ha darrera d' aquest bullit:

Tenint á la vista
formatjes d' Holanda
la Terra crech véure
en cada formatge.

A n' ella 'ls microbis
també s' hi barallan
y 'ls cuchs l' espatussan
voltada de ratas.

¿No endavinan de qui son? Donchs son *fets* del adroguer del costat de casa, que modestament se

dedica al cultiu de la poesia tot torrant café. A ratos perduts ha escrit per quan se mori una Oda dedicada á sí mateix, titulada «Al Genio invicto del mostrador.»

¿Qué me 'n diuhen? Donchs ne passen de mes grossas *sota la capa del cel!*

Dimecres á la tarde 'm passejava tranquilament per la Rambla quan sento un copet á l' espatlla, 'm giro y.... apreto á corre.

—¡No t' escaparás—crirava en Pelegrí, especie d' epidemia poética qu' era la pesadilla dels seus amichs. Esgroqueit, fíach y ab la vista vidriosa corria al meu darrera blandint un plech de papers que sols al veure'ls se 'm segavan las camas.

Per fi, m' atrapá á la Plassa de la Pau y no tenint medi d' escaparme vaig sentarme pacientment á las escalas del embarcader esperant ab torsosa resignació y tot menjant cacahuets qu' en Pelegrí aboqués son drama romántica en dotze actes y en vers.

L' últim acte va llegirlo encenent cerillas.

L' endemá 'm trobava cruixit, abatut, semblava que m' haguessin dat una pallissa.

¡Quín martiri!

Jo no sé qu' es preferible: si aguantá la lectura d' un drama romántich en dotze actes y en vers, ó aguantá la capa.

¡Trihin!

EMILI AMETLLER.

CONVERSIÓ

AL AMICH Y COMPANY JEPH DE JESPU

Ja ni el cor ni el cap—sufreixen per ella.
Ma passió d' avuy—té un fi diferent.
Potser no es d' a hor—pero es molt més bella;
més trista potser—pero més potent.

Per fi la he olvidat.—Tant que la volia,
lluny de sos enganys—ara visch tranquil.
Fora 'l vent de Mars—que jo tant temia;
ab més esplendor—ha florit 'l Abril.
Ja 'l meu cor avuy—no 's fica en cap dona.
L' amor qu' ara sent—es més absolut.
No serà passió—pero es cosa bona;
no 'm donará plers—pero 'm don salut.
Ara l' ideal—per qui jo deliro
mon dret exclusiu—no 'm negará may.
No, porque, es ben méu—l' ayre que respiro
com meus la llum—y 'l bosch y l' espay.
Ara mon amor—viu en cada planta;
neix ab el perfúm—qu' exhalan las flors:
cada font el diu,—cada aucell el canta
y entre aquest cel blau—flota vaporós.
Quan vinguin las néus,—durará sa essencia;
quan rosseji el blat,—tornará mes bell
y sempre á tot temps,—dará á ma existencia,
ayre pe'ls pulmons,—forsa pe'l cervell.

MAYET.

RESOLUCIÓ DE UNA SOLTERA

(SONET-DRAMÁTICH-AB QÜA)

Tú eres, mujer, un fanal
transparente de hermosura;
¡ay de tí! si por tu mal
rompe el hombre en su locura
tu misterioso cristal.

(Espronceda.)

—Ja que 'l cor has tingut de pedra toska
y no tens compassió de qui rellisca,
no trobo ja prudent que un jorn mes visca
aquesta que per tú ha buydat la closca.

Trencada ma virtut, lo mal m' enrosca
y sento dins mon pit sa veu arisca....
mes, ans de sucumbir, á fé de Sisca,
que fré sabré posar á tanta rosca.

Així que hagi acabat la meva tasca,
lo cástich lograré, que mon cor busca,
fugint del xiu-xiueig que ab mí fa gresca;
y lliure de aquest pes que 'm dona basca,
consol m' haurán donat, per ser tan llusca,
lo pou, lo sulfumant y 'ls mistos d' esca.

Aixó deya una raspa lletja y xata,
tot pelant á la cuyna una patata.

J. ALAMALIV.

LIRICH

Cada vegada que aném al teatro del carrer de Mallorca pensém lo mateix. ¡Quina llástima que un siti de recreo tan bonich com aquest, estigui, dadas las nostras actuals comodonas costums, tan apartat del centro de Barcelona!

Teatro magnífich al hivern, en las nits d' istiu no té rival. Gran, espayós, dotat de bonich jardí y de tot l' esbarjo necessari ¿qué mes li falta pera quedar convertit en lloch de reunió de la gent de bon gust y amiga de passar agradablement la vetllada?... ¿Qué li falta? Aixó: arrancar al Lirich d' ahont es y transportarlo tot d' una pessa.... al mitj de la plassa de Catalunya.

Pero com avuy hi ha poca fé y per altra part, encare que n' hi hagués mes, la fé transporta montanyas pero no muda teatros de siti, no 'ns queda mes remey que deixar cada cosa en lo lloch que ocupa.... y entrar de plé en la nostra revista.

**

Parlém de la senyoreta Barrientos.
Diumenje cantá l' ópera *Dinorah*, y 'n sortí, no ayrosa,
sino triunfant en tota la linea.

Los seus progressos son visibles y 'l públich no 's cansa d' animarla ab sos aplausos. L' aria del segon acte li valgué una ovació y eridadas á la escena, sent recompensada ab iguals demostracions en altres diversos passatjes de l' ópera.

Molt merescudament compartiren ab ella 'ls aplausos las senyoras Ketti y Alberti y 'ls senyors Ramis, Romeu, Blanc y Ferazzi.

TIVOLI CIRCO-EQUESTRE

¿Qué 'ls deya en l' última revista?

Los *O'Learys* han caygut de peus—no poden caure de cap mes manera—y tot Barcelona anirá á veurels. Feya temps que en las nostras pistas no s' havian presentat gimnastas de tan talent y tan mereixedors del aplauso del públich.

Lo seu treball es dels que deleytan sense oprimir el cor: ademés els *O'Learys* omplan cada nit lo seu número del programa ab lo mateix calor y la mateixa precisió que en la del debut; no tenen dias.

**

L' última novedat ha sigut la presentació dels atleta *Wonder's*.

¡Vaya uns puntals! Ara que tant se parla d' una situació de forsa, ningú com aquests fulanos pera constituhirla.

¡Cóm aixecan els pesos, y cóm se 'ls tiran y 'ls fan volar per l' ayre lo mateix que si 's tractés de bolas de suro!

N' hi ha un, sobre tot, que després de carregarse al damunt no sé quánt ferro, fa pujarse á caball cinch ó sis personas y las passeja per la pista com que porta criaturas á nanná.

Llástima que en la comitiva dels *Wonder's* no hi figuri cap dona.

Si aixís fos ¡quin *Sanson y Dalila* podrián representar més bonich!

**

Per ahir estava anunciada la reaparició de la directora donya Micaela R. de Alegria.

També 's parla de la pantomima *Mazzeppa*.

A son degut temps procurarém férlosen dos quartos.
O deu céntims, qu' es moneda més legal.

N. N. N.

POLITICARIAS

A LA MEVA XICOTA

¿Dius que no vols per espós
á un home sense política?
Donchs ara vaig á probarte
que tinch política y mitja.

Primerament: Si ab mí 't casas
sense que tú 'm contradiguis,
'ls teus pares serán sogres
y jo seré un fill polítich.

Quan estém tú y jo solets
si 't beso 'ls ulls, cara y nas,
sense 'l teu consentiment,
es que soch molt liberal.

Quan vas ab el papá á missa
y jo ab tú tinch de seguí,
conversant ab el teu pare,
carcundeijo.... soch carlí.

Conservante sempre pura,
conservo lo teu amor,
y aixís 't tinch en conserva
sols per ser conservador.

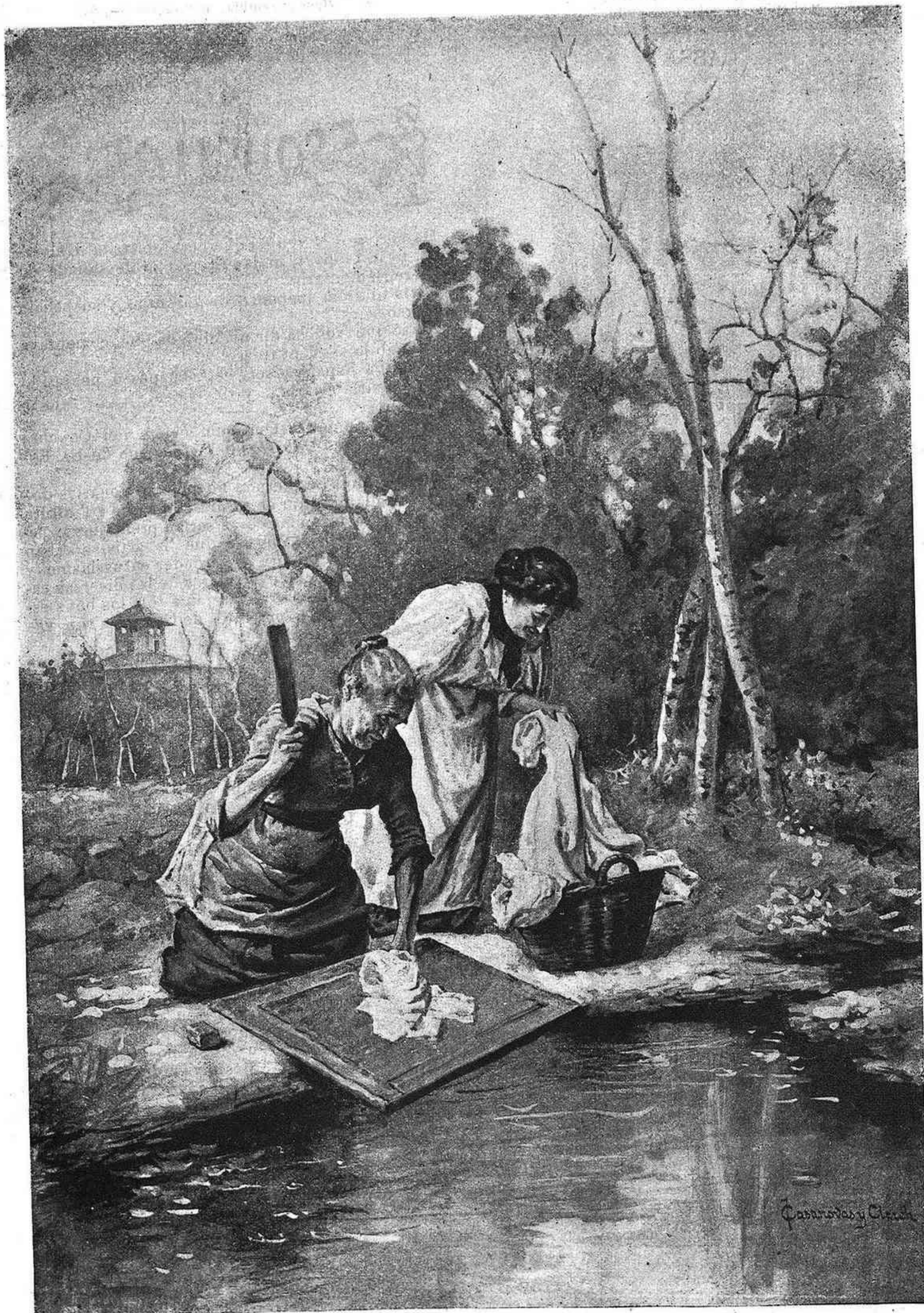
Soch sócio d' un centro nou,
y 'l teu centre es ma manía;
visch en la Rambla del Centro,
¡ves si 'n soch de centrista.

Quan t' explico 'l meu amor
que 'm fa més boig cada día,
y del meu cor 't faig reyna
aclamo la monarquía.

Soch pobre d' entenimen
y de capital soch pobre,

RENTANT (per J. CASANOVAS Y CLERCH.)

—¿Sabs quina es la cosa que cap bugadera farà? Rentar la camisa d' Espanya
—¿Per qué?
—Perque la pobra.... ja fa temps que no 'n té.

sempre 'm dius: ¡Pobre xicot!—
per ferme molt més *demócrata*.
Perteneixo á molts partits,
y si tú no 'm vols, ma aymía,

CASSA

A la disposició dels *cassadors* que no vulguin fer un mal paper.

liquidaré 'l meu amor,
y aixís seré *fusionista*.
¿Que 't sembla, 'm vols per espós?
No pots negar que jo siga
polítich, porque, ja veus
que 't parlo ab molta *política*.

SALVADOR BONAVÍA.

Ha corregut la veu de que no s' obrirá la Universitat, ni l' Institut, ni las Escolas professionals en fetxa reglamentaria.

Aixís tindrem suspensió de garantías y suspensió de cursos.

No sé que voldría dir un ciudadá que comentava la cosa ab la següent frasse:

—Aquí á Espanya sols está suspés ó penjat lo que no deuria estarhi... y vice-versa.

¿Qué preguntan? ¿Que cóm estém del Concurs pera las *Cubertas* del Almanach de LA ESQUELLA?

Molt bé. Per ara no podém donarlos detalls ni entrar en explicacions que á l' altura á qu' están las cosas serían prematuras; pero bastils sapiguer que 'ls artistas s' han pres lo Concurs ab verdader entussiasme, y que á pesar de la calor y de las diversas caborias que avuy marejan á tots los bons espanyols, los projectes de *Cubertas* van yentint qu' es un gust.

Y aixó que per arribar al 15 del mes que vé, día en que 's tanca 'l Concurs, encare hi faltan días.

Va'dría la pena de que 'l govern, ja que no té gran cosa que fer, se dediqués á treure comptes de las cartas que circulavan avants de crearse 'l sello de guerra de cinch céntims y de las que avuy circulan.

Per lo que respecta á Madrit se sab que las que circulavan avants ascendían á 21.000 cada día, havent quedat reduhit aquest número á 14.000, desde la invenció del famos sello fúnebre de cinch céntims.

Se veu clarament, per aquest dato, que 'ls espanyols se mostran inclinats á estolvir dos cosas: los cinch céntims del sello suplementari, y la saliva per enganxarlo.

**

Lo ditxós sello de guerra va ser creat per aumentar los recursos del tesor.

Ara bé, cenyintnos á lo que passa á Madrit, y no hi ha sino motius per presumir qu' en lo restant d' Espanya succehirá lo mateix, tenfm que las 21.000

cartas que avants circulavan franquejadas á 15 céntims importavan 3,150 pessetas cada dia. Mentres que las 14,000 que circulan avuy franquejadas á 20 céntims no importan mes que 2,800 pessetas.

Baixa: 350 pessetas diarias.

¿A cuánt ascendirá aquesta baixa en tota la Península?

***

Ignora 'l govern lo que sab de sobra 'l mes infelís botigueret, aixó es: que la baratura aumenta 'l consum y la carestía 'l reduheix, reduhint al mateix temps los beneficis de tot negoci.

Per aixó pot dirse clarament que ab lo sello de guerra en lloch de fer la guerra al país, conforme 's proposava, se la fa á sí mateix.

E' tá tan desballestada l' arma qu' emplea, que res té d' extrany que li surti sempre 'l tret per la culata.

Fins ara quan els vehins de Barcelona volían organisar un ball de carrer, no tenían mes qu' entendres ab lo tinent d' arcalde del districte.

Pero las cosas han variat. En lo successiu no ballará ningú sense obtenir lo competent permís del governador de la provincia.

No en va representa 'l Sr. Larroca al govern central.

Y avuy com avuy el govern es l' únich que 'ns fa ballar.

L' enhorabona á D. Jaume, que aquesta vegada també s' ha escapat de las urpias de la Mort.

Y van tres ó quatre que 'ns ha donat lo mateix trastorn. Cau malalt, los periódichs se 'n ocupan ab gran interés, se li administran els últims sagraments, s' ordenan rogativas en totas las iglesias de la diócessis, y tot seguit s' inicia la millora... y de lo que 's deya y 's temía no hi ha res.

Está vist que las rogativas surteixen mes efecte quan s' aplican a la salut de un bisbe, que quan s' aplican á la salut de la patria.

—Está clar—deya un escéptich—com que 'ls bisbes son de l' olla!...

L' instalació del tranvia eléctrich segueix a 'elantant qu' es un gust.

Alguns carrers, com las Rondas, presentan un aspecte encantador.

En tota la seva extensió s' hi han plantat uns pals de ferro, als quals s' hi han agregat uns travessers en la part superior que 'ls hi donan tot l' aspecte de creus.

Lo públich, tenint en compte, sens dupte, además del cop de vista de la instalació, las desgracias que 'ns esperan, ja ha batejat la cosa ab un nom gráfich.

Ne diu: la *vía-crucis del inglés*.

***

Y á propósit de aquest assumpto. Crida molt l' atenció, especialment de las personas que tenen una mica de memoria la guerra implacable que fa 'l *Diluvi* al projecte de Mister Morris.

Tothom recorda que avants no tenia sino paraulas per alabar-lo. A costa del inglés va fer un dels seus redactors un viatge á algunas ciutats de Europa, á fi de *veure* tranvias eléctrichs y de *beure* Champany á tot pasto. Quan arribá 'l *Diluvi* estava verdaderament electrísat... y fins ens clavava llenya á nosaltres perque posavam reparos á la instalació.

¿Cóm s' explica, donchs, la girada de avuy?

¿Faria tanta guerra al inglés, si Mister Morris, entre las moltes terras que li va fer coneixer, l' ha-

CRISIS OBRERA

—¿Cap bono no has arreplegat? ... Procura emparentar ab algun regidor, y 'n tindrás á cabassos.

gués portat á fer una passejada per las islas de los *Ladrones*?

Un avis.

Estém preparant un número de LA ESQUELLA, consagrat exclusivament *al ví*; ví que farém tots los possibles perque sigui del agrado del públich.

Text especial, dibuixos deguts á distingits artistas; tot anirá dedicat á aquest néctar deliciós, descubert per Noé y falsificat pels taberners de totas las épocas.

En LA ESQUELLA del *ví* no hi haurá traficas: lo such de la vinya hi anirá á raig de cup, sense una gota d' aygua.

Vol dir, en termes clars y breus, que tractém de fer un número *de primera*.

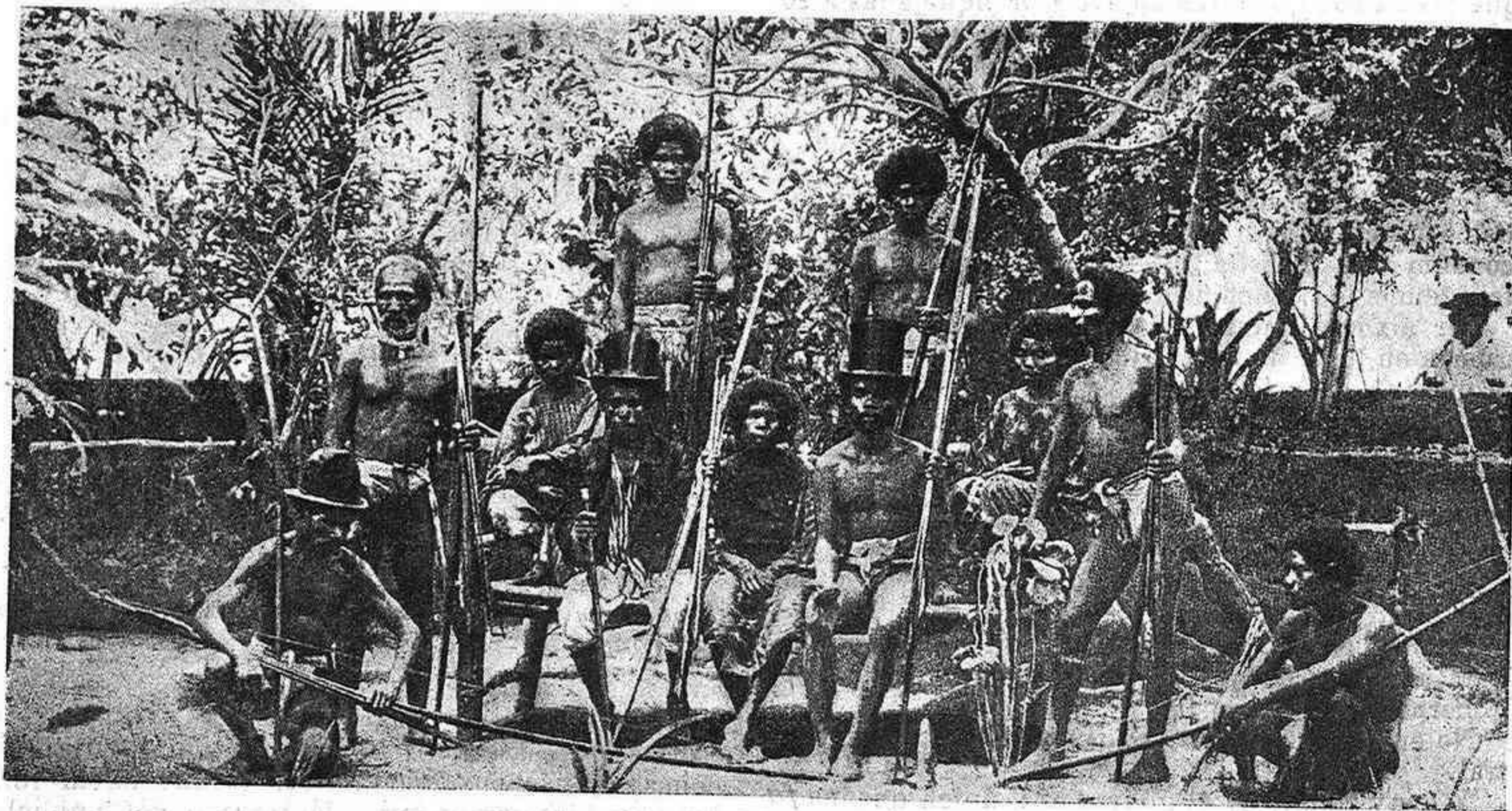
MOSQUITS SENSE ALAS

La Giannina y l' Arturito.

NOTAS FILIPINAS

Indis tiradors d' arch.

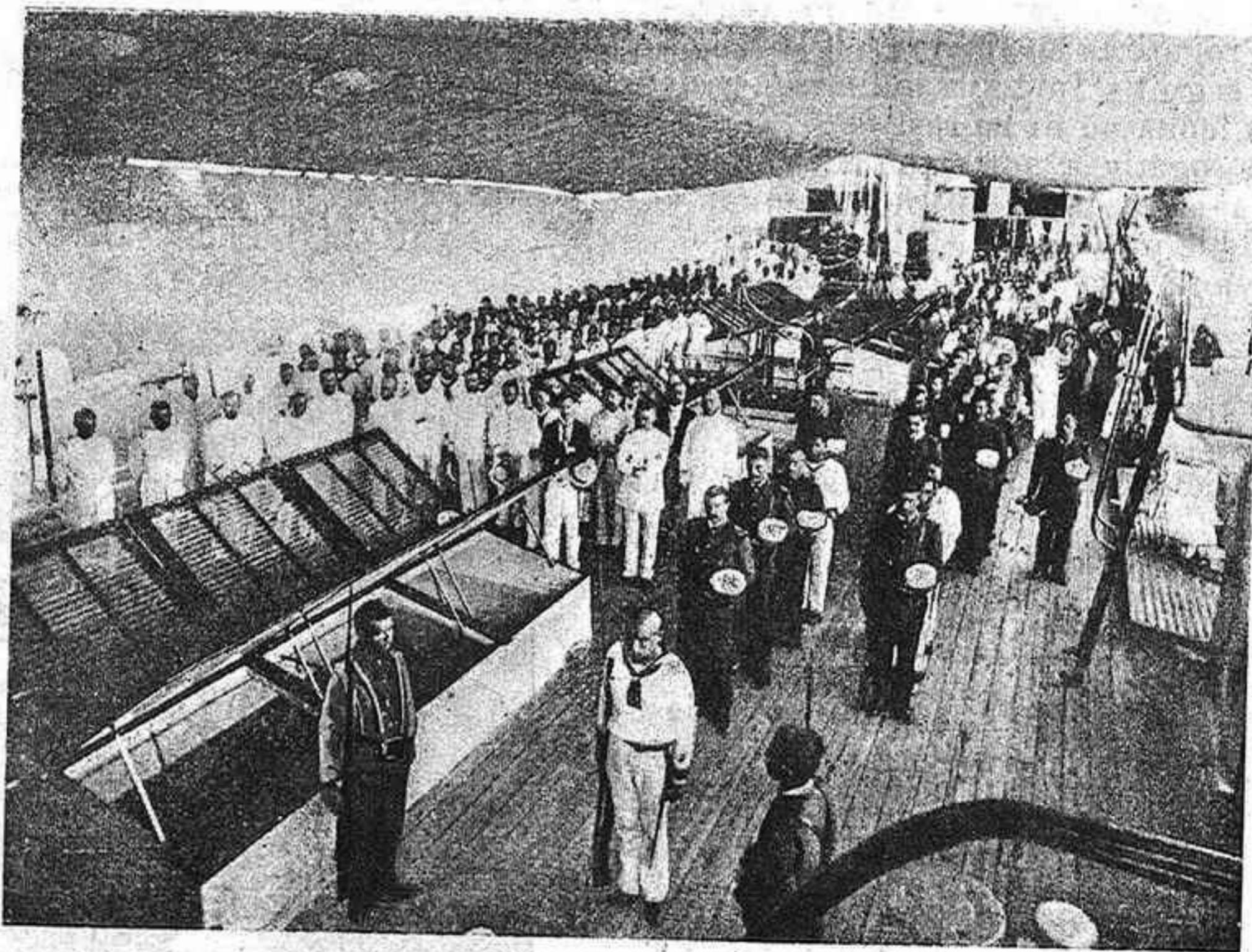
¿Ho conseguirem?
El públich ho dirá.

Y ara que parlém de ví.

La casa Codorníu ha obert un Concurs pera un Cartell anunciador del seu *Champagne*, oferint als artistes cinch premis de 1,500, 500, 250, 200 y 100 pessetas.

Las condicions se detallan en un Cartell que circula profusament: los projectes s'han d'enviar á la casa de Madrid, per tot lo próxim mes d' Octubre.

AVANTS DEL DESASTRE DE CAVITE

L' últim día de servey á bordo del *Reina Cristina*.

Telegrafian de Alicante, que mentres en Vico va de fracás en fracás en lo Teatro Principal de aquella ciutat, lo públich ompla totes las nits lo Teatro del Circo, ahont funciona la companyia infantil dirigida pel Sr. Bosch.

¡En Vico vensut per la quitzalleta!...

Ara si que podém proclamar la supremacia absoluta del género xich.

Género xich per las obras, y mes xich encare pels actors que l' interpretan.

¡Vicálvaro!
¡Quín nom mes eufónich, veritat?

Y no obstant correspón á un poblet petit, de casas de tapia mitj derrumbadas, de camíns polsosos, de camps sense un arbre, rebeguts pel sol.

Arbres no tindrán si vostés volen; pero ningú podrá negar que té molt bona sombra.

Vicálvaro acaba de ferse digne de que se 'l proclami capital de la moderna Espanya.

Ja-era famós aquest poble per l' acció de

guerra que va tenir lloch en sos camps, entre las tropas sublevadas del general O'Donnell y las lleals que manava 'l general Blaser.

La batalla de Vicálvaro va determinar lo triunto de la revolució del any 54.

Pero 'l recort de aquest fet tan memorable, havia de quedar totalment eclipsat un de aquests últims días ab una célebre corrida de novillos á cárrech de un grapat d' entusiastas.

**

Se 'n van lidiar 12 ó 14 y va haverhi la friolera de 28 ferits.

¡Quina pàgina mes hermosa pera la Historia de Espanya, precisament avuy qu' estém devorant tantas humillacions y tantíssimas amarguras!

Vintivuyt ferits, que varen serho manejan la capa, símbol de la nostra nacionalitat, digne de reemplassar á la bandera roja y gualda!....

Lo telégrafo al escampar la noticia per tots los àmbits de la península, ho feya en una forma concisa, com si 's tractés de una gran batalla. «*Los heridos más graves han sido traídos á Madrid porque en el pueblo falta todo.—Hoy vendrá otra remesa de heridos.*»

¡Entusiasmemos!.... Casi hi ha hagut mes baixas á Vicálvaro defensant lo punt torero, que á Manila defensant la bandera de la patria.

Ab motiu de un plet que s' está ventilant á Buenos Ayres entre un empresari de teatros y 'l tenor Tamanyo, s' ha sapigut que aquest se feya acompanyar, fins quan anava á América per vuit individus de la *claque*, italiàns, qu' en cada representació tenian dret á disfrutar de quatre sillons de orquesta y d' altres tants de galería.

En Tamagno podrá dir:—En proba de que soch el rey dels tenors, vaig pel mon acompanyat del méu cos d' *alabarderos*.

En la taula rodona de un establiment de banys.

Se queixa un banyista de la duresa de un bittech. Y 'l *maitre d' hôtel*, dirigintse al criat:
—*Garçon*,—li diu—porta á n' aqueix senyor un ganivet que talli mes.

HISTÓRICH

Cau la neu á Boralfons:
cau la neu que glassa y mata....
Los joves vora 'l braser,
y en la cambra gement l' avia.

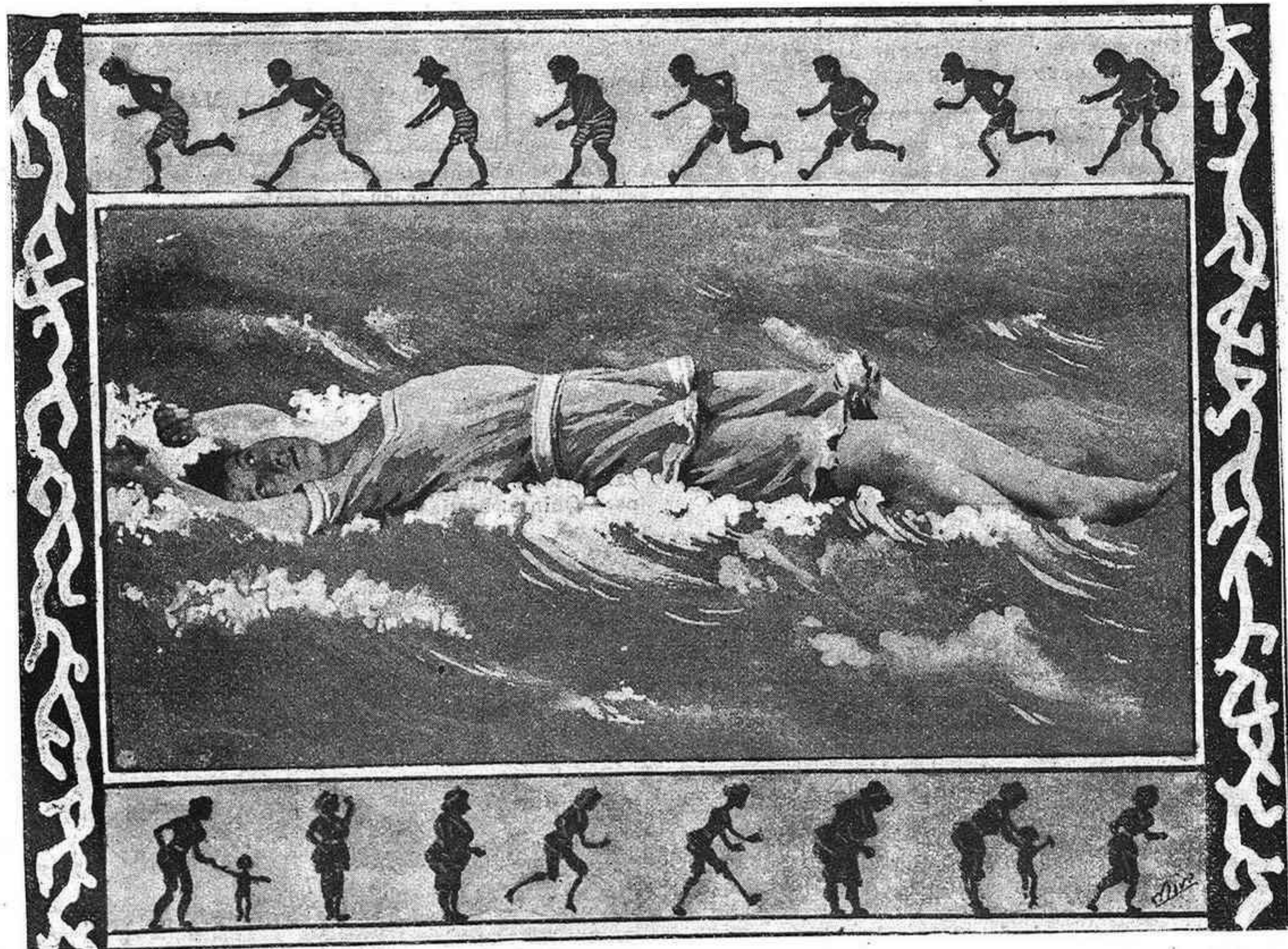
Cau la neu á Boralfons:
cau la neu que glassa y mata....
de l' avia ningú 'n fa cas....
y ningú se 'n recorda suara.

Cau la neu á Boralfons:
cau la neu que glassa y mata...
Després de crudel patir
l' avia al cel se n' es anada!

Cau la neu á Boralfons:
cau la neu que glassa y mata....
L' avia era rica... els parents,
no hi caben dintre la cambra.

MIQUEL MORELL (CANTER DE CATALUNYA).

FENT EL MORT

¡Miréusela cóm s' hi estira!
¡Miréusela ab quín salero!

¡Qui d' aquest deliciós mort
pogués sé 'l sepulturero!

AL BALNEARI

Con una falda de percal planchada
y unos zapatos nuevos de charol...
los homes se 'n van tots cap á jugá
y al bello sexo 'l deixan aquí sol.

SOLUCIONS

A L' INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—Pa-pe-ri-na.
- 2.ª ID. 2.ª—Gel-os.
- 3.ª ANAGRAMA.—Topar—Porta—Patró.
- 4.ª TRENCA-CLOSOAS.—Frederich Soler (a) Pitarra.
- 5.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—Faristol.
- 6.ª CONVERSA.—Masnou
- 7.ª GEROGLIFICH.—Per estudiants las Universitats.

TRENCA-CAPS

XARADAS

I

CONFESSANTSE...

—Digni Tuyetas:—¿de qué s' acusa?
—De que m' acuso;—¡ay pare meu!
d' un gros delicté,—d' una gran falta,
que dupto tingui—perdó de Deu.
—Donchs apa expliquis,—ab ansia 'm posa.
¿Qu' espera dona?...—¿no vol parlar?...
¿póiser rezela?...—Pues miri, escolti:
l' últim diumenje...—vaig 'ná á ballá...
—No sab Tuyetas,—que som Quaresma
y 'l ná á aquests puestos—es immoral?
Mentida sembla,—que vosté 's posi
al nivell d' una—dona total.
—¡Absólguim pare!—La tres-cinch-sesta
bona, Tuyetas...—Ants vull sabé
quí va portar 'hi;—lo que va ferhi,
sens dir mentida;—tal com y qué.

—¡Pro Mossén Flema!...—Res; vull saberho.
—Si s' hi empenya—li diré tot...
—Diguim, Tuyetas:—¿hi va aná sola?
—Acompanyada,—d' un gran xicot...
—¿Vosté l' estima?—Molt l' estimava,
pro Mossén Flema...—ja l' hi aburrit...
quan ab ell penso—jo 'm desespero,
(¡icara de ferro...—com m' has fugit!!)
—Are ja 'm penso—tota la cosa,
si que, Tuyetas,—sis ben pecat...
—Me va prometre—l' un dugas-terça
ab quarta y quinta,—¡icóm m' ha enganyat!!
—No plori, dona.—no 's desesperi.
—Vull que 'm perdoni,—pro tot seguit.
—Del meu gust prima—invers-cinch-sesta,
poguer trobarla—jo aquesta nit.
—M' es impossible.—Tinch que parlar 'hi.
—¿Qué té que dirme?—parli si vol.
—Vull proposar 'hi...—Home proposi.
—Aquí, Tuyetas?...—Aquí, mussol.
—Donchs miri, escóltim:—jo l' absoldré,
pro baix paraula—qu' ha de veni,
demá diumenje,—sis quart «Lluerna»
tota soleta,—sis ballá ab mí.

FIDEL DELFI.

II

Ters tem may de perdre 'l gasto
á dos res m' agrada tant,
devegadas hu-terç tantos
pera jugar al total.

TAP DE SURO VILAFRANQUÍ,

ACENTIGRAFO

Passá una nit en Marsal
per la riera de Tot,
y li sortí un lladregot
ab una llarga total.

F. MAS ABRIL.

TRENCA-CLOSCAS

ROSA F. GIL DEL MAS

Formar ab aquestas lletas degudament combinadas lo
nom d' una bonica producció catalana.

L' HOME DELS NASSOS.

ROMBO

•••
•••••
•••••••
•••••••••
•••••••••••

Primera ratlla vertical y horisontal: consonant.—Sego-
na: part del home.—Tercera: id. id.—Quarta: país d' Euro-
pa.—Quinta: bestias.—Sexta: número.—Séptima: vocal.

J. N.

GEROGLIFICH

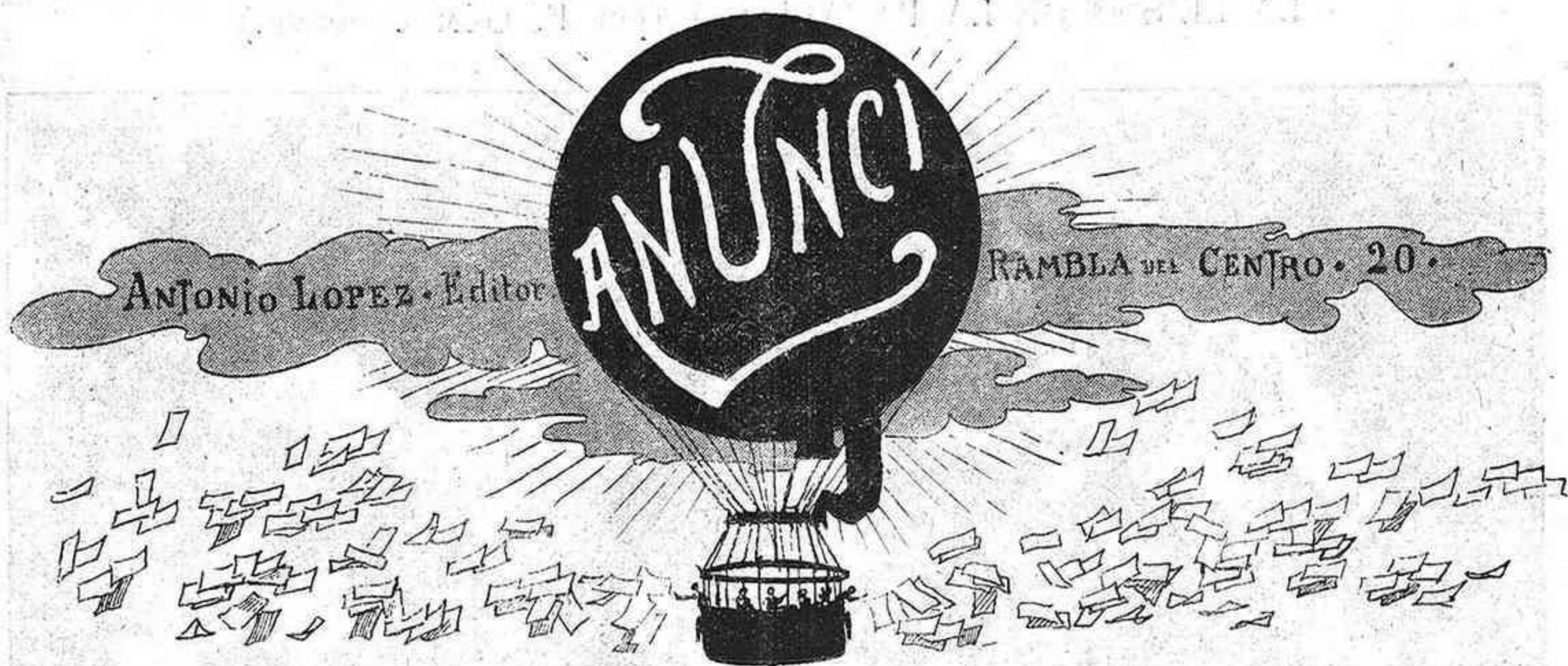
T A N
+ X
N A

•••
X
K P
D
1897

TAULETA DE NIT.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20
A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

Barcelona à la vista

Expléndido album de 192 fotografías de la capital y sus alrededores, encuadrado con elegantísima tapa articulada con cordones de seda.

Un tomo apaisado Ptas. 8.

EL MUNDO RIENDO

Gracias y desgracias, chistes y sandeces, epigramas y necedades, cuentos é historias, redundancias y laconismos, problemas y claridades, anuncios, apologías, despropósitos, malicias y otras cosas que no son nada de lo dicho.

Colección enorme, selecta, novísima en prosa y verso

POR

ROBERTO ROBERT

Edición ilustrada con 200 dibujos debidos al lapiz de

Tomás Padró

Un tomo en 4.º Ptas. 12'50.

RECUERDOS DE ANTAÑO

Album Humorístico

DE CARICATURAS Y ESCENAS POPULARES

ORIGINAL DE

JOSÉ LLOVERA

publicado bajo el pseudónimo de **Petrequín**.

Precio 2 pesetas.

Tomo 60 de la
COLECCIÓN **DIAMANTE** (EDICIÓN
LOPEZ)

CUENTECILLOS AL AIRE

POR

JOSÉ ZAHONERO

Un tomo 16.º 0'50 de peseta.

LA SENYORA DE TOTHOM

PER **C. GUMÀ**

ab dibuixos de **M. MOLINE**

Preci 2 rals.

NUEVA

EL SUEÑO DE RAPIÑA

POR **CARLOS REYLES**

Precio **UNA** peseta.

ARANCELES

DE ADUANAS PARA LA PENINSULA É ISLAS BALEARES

Vigente desde 1.º de Enero del corriente año.

Ptas. 2.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras. remetent l'import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

LA LLISSÓ DE LA PAPALLONA (per F. GÓMEZ SOLER.)

—Xucla... y á un' altra floreta
á buscar nova dolzor.

¡Aixís solen terho 'ls homes
ab l' amor!